

Vattenvård

Sammanfattning

I detta betänkande behandlar utskottet 16 motionsyrkanden om vattenvård från den allmänna motionstiden 2014. Motionerna tar huvudsakligen upp frågor om åtgärder mot övergödning och föroreningar i haven och åtgärder för att förbättra rening av avloppsvatten. Samtliga motionsyrkanden avstyrks, i huvudsak med hänvisning till pågående arbete. Betänkandet innehåller fem reservationer (M, C, FP, KD), (SD) och (V).

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Redogörelse för ärendet.....	4
Ärendet och dess beredning.....	4
Utskottets överväganden.....	5
Renare hav.....	5
Strukturkalkning m.m.....	13
Rening av avlopp m.m.....	15
Reservationer.....	20
1. Renare hav, punkt 1 (M, C, FP, KD).....	20
2. Renare hav, punkt 1 (SD).....	21
3. Strukturkalkning m.m., punkt 2 (SD).....	22
4. Rening av avlopp m.m., punkt 3 (M, C, FP, KD).....	22
5. Rening av avlopp m.m., punkt 3 (V).....	23
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	24
Motioner från allmänna motionstiden 2014/15.....	24

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Renare hav

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:733 av Kristina Nilsson m.fl. (S),

2014/15:848 av Jens Holm m.fl. (V) yrkandena 18 och 19,

2014/15:2460 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 10 i denna del,

2014/15:2541 av Lena Ek (C) yrkandena 1 och 7 samt

2014/15:2783 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 1, 3 och 4.

Reservation 1 (M, C, FP, KD)

Reservation 2 (SD)

2. Strukturkalkning m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:878 av Tuve Skånberg (KD) och

2014/15:2783 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 2.

Reservation 3 (SD)

3. Rening av avlopp m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:848 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 20,

2014/15:1520 av Roland Utbult (KD) yrkande 2,

2014/15:1899 av Göran Hägglund m.fl. (KD) yrkandena 2 och 4,

2014/15:2460 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 10 i denna del och

2014/15:2525 av Karin Svensson Smith (MP) yrkande 2.

Reservation 4 (M, C, FP, KD)

Reservation 5 (V)

Stockholm den 10 februari 2015

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Matilda Ernkrans

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Matilda Ernkrans (S), Ulf Berg (M), Isak From (S), Johan Hultberg (M), Maria Strömkvist (S), Jan-Olof Larsson (S), Gunilla Nordgren (M), Monica Haider (S), Anders Forsberg (SD), Fredrik Malm (FP), Jens Holm (V), Magnus Oscarsson (KD), Marianne Pettersson (S), Jesper Skalberg Karlsson (M), Runar Filper (SD), Kristina Yngwe (C) och Emma Nohrén (MP).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta betänkande behandlar utskottet 16 motionsyrkanden om vattenvård från den allmänna motionstiden 2014. Motionerna tar huvudsakligen upp frågor om åtgärder mot övergödning och föroreningar i haven och åtgärder för att förbättra rening av avloppsvatten. Utskottet föreslår att samtliga motionsyrkanden avstyrks, i huvudsak med hänvisning till att arbete pågår i dessa frågor.

I betänkandet finns fem reservationer (M, C, FP, KD), (SD) och (V).

Utskottets överväganden

Renare hav

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag (S, SD, C och V) om det regionala samarbetet i Östersjöregionen, åtgärdsarbete mot övergödning och en giftfri miljö i hav och vattendrag.
Jämför reservationerna 1 (M, C, FP, KD) och 2 (SD).

Motionerna

Enligt kommittémotion 2014/15:848 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 18 bör Sverige inom Helcom verka för nationellt bindande reduktionsmål för kväve och fosfor. Vidare bör regeringen skyndsamt återkomma med förslag på åtgärder för att uppfylla Sveriges åtaganden i handlingsplanen Baltic Sea Action Plan (yrkande 19). Inom Helcom har man antagit handlingsplanen Baltic Sea Action Plan som syftar till att återställa en god ekologisk status för Östersjön senast till år 2021. Sverige ligger efter i arbetet med att uppfylla målen i handlingsplanen och nya, snabba åtgärder är nödvändiga för att vi ska kunna uppfylla dem.

I kommittémotion 2014/15:2783 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 3 förordas att regeringen inom ramen för bl.a. Helcom ska arbeta för att ytterligare bredda och fördjupa det regionala samarbetet i Östersjöregionen. Ett regionalt samarbete är viktigt eftersom alla länder runt Östersjön inte har samma ekonomiska resurser. Mot bakgrund av de senaste decenniernas hårda belastning av Östersjöns miljö bör arbetet med att återställa miljön intensifieras (yrkande 1). Sverige intar en geografiskt framträdande roll bland länderna kring Östersjön och kan förväntas ligga långt framme vad gäller miljöarbete. Det är av stor vikt att Sverige fortsätter och intensifierar miljöarbetet, både nationellt och regionalt, varför det vore önskvärt att de ekonomiska anslagen till stöd för havsmiljöarbetet skulle höjas.

I motion 2014/15:2541 av Lena Ek (C) yrkande 7 framhålls att goda resultat har uppnåtts i Sverige mot övergödningen. Bland annat har satsningar inom projekt såsom Greppa Näringen varit viktiga. Dessa erfarenheter bör exporteras för att komma andra länder till del.

Enligt partimotion 2014/15:2460 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 10 i denna del behöver ett långsiktigt och målmedvetet arbete bedrivas ihop med en stark och sammanhållen havs- och vattenpolitik. Genom att kraven i EU:s havsmiljöstrategi efterlevs kan Sverige och övriga Östersjöländer minska sina utsläpp av gifter och övergödande ämnen. Det är också viktigt att de s.k. LOVA-anslagen fortsättningsvis ligger på en hög nivå så att fler lokala havs-

miljö- och vattenvårdsprojekt utvecklas. Vi behöver även förbättra förutsättningarna för ett ökat uttag av näringsämnen ur havet, t.ex. genom muselodling. Även i motion 2014/15:2541 av Lena Ek (C) yrkande 1 uppmärksammas behovet av en stark och sammanhållen havs- och vattenpolitik. Motionären förutsätter i detta sammanhang att regeringen tar vara på den kemikalieproposition som alliansregeringen lade fram under 2013. Där finns nycklar till hur Sverige kan agera för att minska påverkan från skadliga kemikalier i våra vatten.

I motion 2014/15:733 av Kristina Nilsson m.fl. (S) påpekas att Västernorrland har en lång historia av industrier. Miljön är präglad av denna historia, och framför allt vattenmiljön efter kusten är påverkad av pappers- och massaindustrin. Samtidigt ökar miljöbelastningen i Bottenhavet av andra orsaker, såsom fiskodlingar. Det är angeläget att regeringen arbetar aktivt för att minska gifterna i Östersjön och Bottenhavet, både vad gäller skador orsakade av tidigare industripåverkan och av utsläpp som sker i dag.

I kommittémotion 2014/15:2783 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 4 framhålls att plast i haven sönderdelas till partiklar som drar till sig fettlösliga gifter. De ekologiska aspekterna av detta är svåra att överblicka, men det kan konstateras att dessa mikroplastpartiklar konsumeras av marina djur och i nästa steg av oss människor. Motionärerna efterlyser ett intensifierat arbete med att utreda problemen med mikroplastpartiklar i haven och att det bör undersökas om de ekonomiska anslagen till denna forskning behöver ökas.

Tidigare behandling och kompletterande uppgifter

Miljömålen

Riksdagen har beslutat om miljö kvalitetsmålen Ingen övergödning, Levande sjöar och vattendrag och Hav i balans samt levande kust och skärgård (prop. 1997/98:145, bet. 1998/99:MJU6, rskr. 1998/99:183). Havs- och vattenmyndigheten har regeringens uppdrag att genomföra en sammanhållen havs- och vattenpolitik. Myndigheten arbetar med frågor om bevarande, restaurering och hållbart nyttjande av sjöar, vattendrag och hav. Havs- och vattenmyndigheten samordnar uppföljningen och utvärderingen av miljö tillstånd, trender, åtgärdsarbete och styrmedel för ovan nämnda miljömål.

Regeringen framhåller i årets budgetproposition (prop. 2014/15:1 utg. omr. 20) att det internationella samarbetet, bl.a. genom de regionala konventionerna Oskar (Konventionen för skydd av den marina miljön i Nordostatlanten) och Helcom (Helsingforskommissionen), är nödvändigt för att nå de havs- och vattenrelaterade miljö kvalitetsmålen. Regeringen avser därför att ha ett högt engagemang i det internationella arbetet. Regeringen påpekar också att genomförandet av befintliga samt kommande åtgärdsprogram för EU:s havsmiljödirektiv samt EU:s ramdirektiv för vatten är centralt för att nå miljömålen.

När det gäller miljömålet Ingen övergödning konstaterar regeringen att trenden för utsläpp av kväve och fosfor till havet är nedåtgående, men att återhämtningstiden är lång. För att närma oss miljömålet behöver utsläppen

minska ännu mer. Regeringen bedömer att ytterligare insatser behövs utöver de beslutade och planerade styrmedlen för att nå detta mål.

I juni 2014 presenterades Miljömålsberedningens delbetänkande Med miljömålen i fokus – hållbar användning av mark och vatten (SOU 2014:50). Betänkandet innehåller förslag till en strategi för en långsiktigt hållbar markanvändning och en sammanhållen och hållbar vattenpolitik. Strategin för vattenpolitiken fokuserar på hur vattenresurserna kan förvaltas för framtiden, med särskild inriktning på farliga ämnen, skydd och restaurering av vattenområden, hållbar näringsbelastning och hållbar fiskförvaltning. Betänkandet remissbehandlas för närvarande.

Vattendirektiven

EU:s ramdirektiv för vatten utgör grunden för den svenska vattenförvaltningen och det är infört i svensk rätt huvudsakligen genom förordningen (2004:660) om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön. Huvudsyftet med direktivet är att förebygga föroreningar och uppnå och bibehålla en minsta godtagbar vattenkvalitet för ytvatten och grundvatten till 2015. EU:s havsmiljödirektiv är infört i svensk rätt genom havsmiljöförordningen (2010:1341). Målet för havsmiljödirektivet är att uppnå en god miljöstatus för EU:s hav och deras ekosystem till 2020. Arbetet med de båda direktiven innebär att åtgärdsprogram ska tas fram och genomföras.

Helcom

Helcom är ett regionalt samarbete för Östersjöområdet. De deltagande länderna (Danmark, Estland, Finland, Lettland, Litauen, Polen, Sverige, Tyskland och Ryska Federationen) har beslutat om ett åtgärdsprogram för Östersjön, Helcom Baltic Sea Action Plan (BSAP). BSAP är en strategi för att återställa god ekologisk status i Östersjön till 2021. Målen är att Östersjön ska vara opåverkad av övergödning och av farliga ämnen, att den biologiska mångfalden ska ha en god status och att de havsbaserade aktiviteterna ska utövas på ett miljövänligt sätt.

När det gäller möjligheten att införa nationellt bindande reduktionsmål för kväve och fosfor inom ramen för Helcom, påpekades i interpellationssvar 2013/14:9 den 19 september 2013 att det är upp till de deltagande länderna att på nationell nivå genomföra de rekommendationer som har överenskommit inom Helcom. Detta samarbete medger inga sanktioner mot de länder som inte följer rekommendationerna. I interpellationssvaret framhålls att det åtgärdsarbete för Östersjön som bedrivs i Sverige i dag inriktas på att uppfylla kraven på god miljöstatus inom EU:s havsmiljödirektiv. Det framgår tydligt av direktivet att god miljöstatus är ett bindande kvalitetskrav som ska nås för ett antal kriterier som anges i direktivet. Medlemsstaterna ska i sina åtgärdsprogram ta fram de åtgärder som krävs för att nå målen.

Östersjöstrategin

För att samordna EU:s insatser runt Östersjön beslutade EU om en strategi för Östersjöregionen under 2009, KOM(2009) 248. Havsmiljön är en viktig prioritering i strategin. I februari 2013 tog kommissionen fram en ny reviderad handlingsplan för EU:s Östersjöstrategi. I skrivelse 2013/14:29 Ny inriktning för EU:s strategi för Östersjöregionen (bet. 2013/14:UU13, rskr. 2013/14:148) redovisades de åtgärder som behöver vidtas för att nå de mål som EU antagit för Östersjöstrategin. I skrivelsen anfördes att EU:s strategi för Östersjöregionen har öppnat upp för ett ökat gränsöverskridande samarbete och har medfört en ökad takt i åtgärdsarbetet med flera av de mycket komplexa och storskaliga miljöproblemen i Östersjön. Det framhölls att EU har goda förutsättningar att föra samman olika politikområden och att stärka havsmiljöperspektivet i olika projekt som finansieras av EU. EU:s havsmiljödirektiv kräver ett samarbete mellan länder som delar samma havsregion för att uppnå god miljöstatus till 2020. Även inom andra EU-processer, som den gemensamma jordbrukspolitikerna, finns möjligheter att stödja samarbetet.

I skrivelsen angavs att en stor källa till övergödningen av Östersjön är näringsläckage från jordbruket. Inom ramen för strategin har bl.a. Lantbrukarnas Riksförbund (LRF) lett ett projekt kallat Baltic Deal, som inriktades på att minska jordbrukets växtnäringsläckage. Projektet resulterade bl.a. i ett nätverk av 117 demonstrationsgårdar utspridda i sju länder i Östersjöregionen med investeringar och åtgärder för en bättre vattenmiljö. Enligt uppgift från Miljödepartementet har projektet Baltic Deal varit en viktig kanal för att sprida kunskap till länderna runt Östersjön om hur kväveläckaget från jordbruket kan minskas.

Havsmiljöanslaget

Den 18 december 2014 beslutade riksdagen om de statliga anslagen och anslagsvillkoren för arbete med allmän miljö- och naturvård (prop. 2014/15:1, bet. 2014/15:MJU1 utg.omr. 20, rskr. 2013/14:122). Utskottet fastställde då att anslaget 1:12 Åtgärder för havs- och vattenmiljö ska få användas för insatser och åtgärder för att förbättra, bevara, planera, restaurera och skydda havs- och vattenmiljöer. Anslaget ska även få användas för statsbidrag, medfinansiering av EU-medel, medlemskap i internationella organisationer och för utvärdering av ovan angivna insatser och åtgärder.

Utskottet ansåg att det var viktigt att satsningarna på havsmiljön fullföljdes och att Sverige ska vara pådrivande i havsmiljöarbetet mot övergödning, giftiga utsläpp och nedskräpning. Nivån på anslaget blev dock lägre än vad som hade föreslagits av regeringen med hänsyn till att utgiftsramen för utgiftsområde 20 om allmän miljö- och naturvård sattes lägre i ett riksdagsbeslut om utgiftsramar och beräkning av statsinkomsterna (bet. 2014/15:FiU1, rskr. 2014/15:29). De överväganden kring anslagsnivån som gjordes av de olika partierna i utskottet framgår av utskottets budgetbetänkande (bet. 2014/15:MJU1 utg.omr. 20).

LOVA-bidrag och musselodling

Av Havs- och vattenmyndighetens rapport Åtgärder för havs- och vattenmiljön (Rapportering av användningen av anslag 1:12 under 2013, april 2014) framgår att huvudsyftet med LOVA-bidraget är att bidra till minskade mängder fosfor och kväve till havsmiljön. Sedan bidraget inrättades 2009 har satsningar på LOVA enligt myndigheten gett goda möjligheter för arbete med konkreta åtgärder på lokal och regional nivå.

Hittills har drygt 710 LOVA-projekt beviljats bidrag om totalt ca 315 500 000 kronor. Bidraget medverkar till att nå miljökvalitetsmålen Hav i balans samt levande kust och skärgård, Ingen övergödning, Giftfri miljö samt Ett rikt växt- och djurliv. Några exempel på åtgärder som enligt myndigheten kan finansieras med LOVA-bidrag är

- musselodling
- strandnära tång- och alginsamling för närsaltreduktion i havet
- VA-planering i samverkan mellan kommuner.

Som framgår i årets budgetproposition har LOVA-bidraget permanentats fr.o.m. 2014 med 75 miljoner kronor årligen.

I sammanhanget kan nämnas att utskottet i mars 2014 beslutade att genomföra en uppföljning av stödet till lokala åtgärder mot övergödning (2014/15:RFR1). Skälet var bl.a. att riksdagen efter förslag från regeringen under senare år har beslutat om ytterligare medel för att öka åtgärdstakten, bl.a. inom landsbygdsprogrammet och genom stöd till lokala vattenvårdsprojekt (LOVA). Av uppföljningen framgår att kommuner, föreningar och sammanlutningar av lantbrukare har goda erfarenheter av LOVA, men att det finns en fortsatt utvecklingspotential i det lokala åtgärdsarbetet. Utskottet ansåg att det är positivt att man gör satsningar för att minska övergödningen och att de aktörer som bidrar till utsläpp mobiliseras och involveras i konkret åtgärdsarbete. Samtidigt är det viktigt att regeringen säkerställer att eventuella förändringar i systemet gör att förutsättningarna för uppföljning och resultatmätning bibehålls och utvecklas.

När det gäller stöd till musselodling kan det utöver ovanstående lyftas fram att Jordbruksverket tillsammans med forskare, myndigheter, intresseorganisationer och näringen har tagit fram en vattenbruksstrategi för att ta till vara potentialen för att utveckla ett hållbart vattenbruk. Enligt uppgift från Jordbruksverket ska strategin konkretiseras genom en handlingsplan, som beräknas vara klar under början av 2015. Handlingsplanen kommer bl.a. att hantera frågan om att utveckla tekniker för odling och förädling av s.k. blå fånggrödor, vilket omfattar odling av musslor.

Giftfri miljö i haven

Miljökvalitetsmålet Giftfri miljö innebär att förekomsten av ämnen i miljön som har skapats i eller utvunnits av samhället inte ska hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden. Halterna av naturfrämmande ämnen ska vara

nära noll och deras påverkan på människors hälsa och ekosystemen ska vara försumbar. Halterna av naturligt förekommande ämnen ska vara nära bakgrunds nivåerna.

I budgetpropositionen framför regeringen att det redan nu står klart att miljökvalitetsmålet Giftfri miljö inte kommer att nås till 2020. Regeringen lyfter dels fram svårigheten med det stora antalet kemikalier och den omfattande användningen av kemiska produkter, dels svårigheten med att ämnen sprids och påverkar miljö och hälsa.

När det gäller frågan om kemikaliepolitiken framhåller regeringen i budgetpropositionen att det sedan tidigare har beslutats om åtta etappmål avseende farliga ämnen. I propositionen På väg mot en giftfri vardag – plattform för kemikaliepolitiken (prop. 2013/14:39) redovisade den förra regeringen en samlad strategi för att nå miljökvalitetsmålet Giftfri miljö. Strategin utgörs av etappmål samt av insatser som bidrar till att nå etappmålen eller som i övrigt behövs för att nå miljökvalitetsmålet Giftfri miljö och generationsmålet. Eftersom regler om utsläppande på marknaden och användning av kemikalier generellt är harmoniserade inom EU, är utveckling och tillämpning av styrmedel på EU-nivå ett fokusområde i strategin. Regeringen anför att den tidigare inledda satsningen på en handlingsplan för en giftfri vardag är en viktig del av den samlade strategin för att nå miljökvalitetsmålet Giftfri miljö. För att arbetet med handlingsplanen ska vidareutvecklas och intensifieras har riksdagen beslutat om resursförstärkningar till Kemikalieinspektionen för perioden 2014–2020 (prop. 2013/14:1, utg.omr. 20, bet. 2013/14: MJU1, rskr. 2013/14:122).

När det gäller Sveriges arbete mot föroreningar i haven kan även nämnas att Sverige inom EU-strategin för Östersjöregionen leder prioriteringsområdet mot utsläpp av farliga ämnen till havet. Enligt skrivelsen om en ny inriktning för EU:s strategi för Östersjöregionen var avsikten med att leda prioriteringsområdet mot utsläpp av farliga ämnen till havet att bidra till en ökad kunskap i ämnet och stödja erfarenhetsutbyte för att kontrollera och förhindra att nya, potentiellt farliga ämnen sprids i havsmiljön.

När det gäller frågan om fiberbankar påpekar regeringen i budgetpropositionen att sanering av förorenade sediment i Östersjöns kustområden skulle kunna ha betydande positiv lokal och regional påverkan, och kunna förbättra vattenkvaliteten samt minska dioxinnivåerna i de arter som lever i dessa förorenade områden. Sveriges geologiska undersökning (SGU) har kartlagt de sediment som består av fibrer från pappersindustri, och kartläggningen kommer bl.a. att bidra till beslutsunderlag för att kostnadseffektivt kunna rikta och genomföra ytterligare undersökningar och saneringsåtgärder vid de områden som bedöms ha störst miljöpåverkan. SGU:s kartläggning visar att föroreningarna finns lagrade i fiberhaltiga sediment, s.k. fiberbankar, över stora områden. Koncentrationen av föroreningarna är högst i anslutning till gamla trä- och pappersindustrier.

Naturvårdsverket lämnade i december 2013 ett förslag till etappmål för efterbehandling av förorenade områden. Det föreslagna målet anger en takt för

sanering av de allra mest förorenade områdena som tydligast utgör en risk för människors hälsa och miljön. Det föreslagna etappmålet för efterbehandling av förorenade områden bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

När det gäller forskning på miljöområdet anför regeringen i budgetpropositionen att Sverige ska vara en ledande forskningsnation. Inom utgiftsområdet finns tre forskningsfinansiärer – Formas som stöder den mer långsiktiga miljöforskningen, Naturvårdsverket som stöder forskning i huvudsak till stöd för miljö kvalitetsmålen och Mistra som stöder den mer åtgärdsinriktade miljöforskningen. Regeringen bedömer att dessa olika finansieringsformer är viktiga för att täcka behovet av underlag inom hela miljöområdet. I propositionen framgår även att svensk marin forskning och miljöövervakning är i stort behov av ett nytt oceangående undersöknings- och forskningsfartyg. Regeringen avser att under mandatperioden låta projektera och bygga ett sådant fartyg.

JPI Oceans (The Joint Programming Initiative Healthy and Productive Seas and Oceans) är en plattform för att koordinera den havsforskning som finansieras av EU:s medlemsländer. Enligt uppgift från Formas deltar Formas och Havs- och vattenmyndigheten i en gemensam utlysning av forskningsmedel om mikroplast i havet genom JPI Oceans. Formas och Havs- och vattenmyndigheten satsar tillsammans 14 miljoner kronor i utlysningen.

Utskottets ställningstagande

Miljömålen, vattendirektiven, Helcom och Östersjöstrategin

Utskottet konstaterar att det pågår ett omfattande och aktivt arbete, på lokal nivå, regional nivå och EU-nivå, med att minska tillförseln av näringsämnen och föroreningar till haven. Åtgärdsarbetet inriktas i dagsläget på att uppfylla kraven på god miljöstatus i EU:s havsmiljödirektiv. Direktivet anger bindande kriterier för en god miljöstatus. Kriterierna ska uppnås genom åtgärder enligt nationella åtgärdsprogram. Utskottet konstaterar att det arbete som efterfrågas i motionerna 2014/15:2783 (SD) yrkande 1 i denna del och yrkande 3 pågår och föreslår med hänvisning till detta att yrkandena lämnas utan vidare åtgärd. Utskottet anser att det är angeläget att även Sveriges åtaganden i Baltic Sea Action Plan (BSAP) uppfylls och förutsätter att regeringen skyndsamt föreslår åtgärder i denna riktning. Med det anförda föreslår utskottet att motion 2014/15:848 (V) yrkande 19 lämnas utan vidare åtgärd, i den mån den inte kan anses tillgodosedd.

Som framgår ovan medger Helcomsamarbetet inte sanktioner mot länder som inte följer de överenskomna rekommendationerna. Utskottet anser dock att regeringen inom Helcomsamarbetet bör verka för att de deltagande länderna nationellt inför bindande reduktionsmål för kväve och fosfor. Mot denna bakgrund föreslår utskottet att motion 2014/15:848 (V) yrkande 18 lämnas utan vidare åtgärd, i den mån den inte kan anses tillgodosedd.

Utskottet konstaterar med tillfredsställelse att de regionala samarbeten som sker inom bl.a. Helcom, Oskar och EU:s strategi för Östersjöregionen bidrar till erfarenhetsutbyte mellan berörda kuststater. När det gäller erfarenheter från

Greppa näringen kan särskilt projektet Baltic Deal lyftas fram, som utskottet erfar har varit en viktig kanal för att sprida kunskap till länderna runt Östersjön om hur kväveläckaget från jordbruket kan minskas. Utskottet utgår från att nya projekt kommer att initieras som kan dra nytta av det nätverk som har byggts upp. Vidare utgår utskottet från att regeringen kommer att arbeta för att det viktiga erfarenhetsutbytet mellan regionens länder fortskrider. Med det anförda kan motion 2014/15:2541 (C) yrkande 7 lämnas utan vidare åtgärd.

Havsmiljöanslaget

Utskottet beslutade i december 2014 om anslagen till havsmiljöarbetet. Som utskottet angav då är det angeläget att arbetet för en ren Östersjö fortsätter med oförminskad kraft och att satsningarna på havsmiljön fullföljs. Utskottet noterar att regeringen avser att ta krafttag i arbetet med att nå de havs- och vattenrelaterade miljö kvalitetsmålen. Utskottet utgår från att regeringen och berörda myndigheter kommer att använda de anvisade medlen på ett för havsmiljön ändamålsenligt sätt och föreslår med det anförda att motion 2014/15:2783 (SD) yrkande 1 i denna del lämnas utan vidare åtgärd.

LOVA-bidrag och musselodling

Utskottet är positivt till satsningen på lokala vattenvårdsprojekt (LOVA). Dessa bidrag innebär att de aktörer som bidrar till utsläpp av övergödande ämnen involveras i konkret åtgärdsarbete. Såsom redovisas ovan kan LOVA-meddel bl.a. stödja musselodling. Utskottet bedömer att det arbete som bedrivs i fråga om lokala vattenvårdsprojekt bör kunna bidra till att problemet med övergödning utvecklas i önskvärd riktning. Med det anförda föreslås att motion 2014/15:2460 (C) yrkande 10 i denna del lämnas utan vidare åtgärd, i den mån den inte kan anses tillgodosedd.

Giftfri miljö i haven

Det är viktigt att arbetet med miljö kvalitetsmålet En giftfri miljö fortsätter med oförminskad kraft. Utskottet välkomnar de insatser som görs såväl vad gäller nya som äldre utsläpp av föroreningar till våra vatten och utgår från att regeringen kommer att arbeta aktivt med att gifterna i bl.a. Östersjön och Bottenhavet ska minska. Med det anförda föreslås att motionerna 2014/15:733 (S) och 2014/15:2541 (C) yrkande 1 lämnas utan vidare åtgärd, i de delar de inte kan anses tillgodosedda.

Utskottet anser att problemet med mikropartiklar av plast i haven är oro väckande och välkomnar att Sverige bidrar med resurser till denna angelägna forskning. Mot bakgrund av det anförda avstyrks motion 2014/15:2783 (SD) yrkande 4, i den mån den inte kan anses tillgodosedd.

Strukturkalkning m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag (SD, KD) om tångtäkt och strukturkalkning.

Jämför reservation 3 (SD).

Motionerna

Tångtäkt

I motion 2014/15:878 av Tuve Skånberg (KD) påpekas att det finns problem med övergödning längs Skånes östra kust. Övergödningen yttrar sig som kraftig tillväxt av alger, tång och sjögräs som ligger i stora sjok på Österlens stränder. Motionären menar att tången är ett bra jordförbättringsmedel och att riksdagen borde ge Lantbruksnämnderna i uppdrag att informera bönderna så att de kan verka aktivt för tångtäkt och gödsling med tång.

Strukturkalkning

Enligt kommittémotion 2014/15:2783 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 2 kräver övergödningen av Östersjöns vatten att man vidtar åtgärder på land. Motionärerna vill att ansträngningarna med att minimera näringsläckaget från jordbruket fortsätter genom att pilotprojekt i medelstor skala finansieras. I detta sammanhang bör strukturkalkning lyftas fram som en åtgärd som minskar läckaget från jordbruket genom att den underlättar upptaget av näringsämnen.

Tidigare behandling och kompletterande uppgifter

Tångtäkt

Inledningsvis kan noteras att utskottet tidigare har redovisat att Trelleborgs kommun genom projektet Bucefalos satsar på en fullskalig biogasproduktion baserad på bl.a. alger och tång som samlas upp från kommunens stränder och produktionsvåtmarker (bet. 2013/14: MJU8 Vattenvård).

Som har nämnts ovan är strandnära tång- och alginsamling för närsaltreduktion i havet en åtgärd som kan medges LOVA-bidrag. Enligt uppgift från Naturvårdsverket tar emellertid tång och alger upp föroreningar som finns i havet. I synnerhet gäller det tungmetaller såsom kadmium. Kadmiumhalten i tång och alger varierar, men kan ofta ligga högre än de gränsvärden som finns för återvinning av näringsämnen på jordbruksmark. Det innebär att halten av kadmium kan vara ett hinder för att på olika sätt utnyttja tången som gödselmedel. Innan tång läggs på åkermark bör man enligt verket av detta skäl försäkra sig om att halten av bl.a. kadmium är under gällande gränsvärde. På samma sätt behöver rötresten från produktion av biogas ur tång och alger först

provatas och vid behov renas från tungmetaller innan den kan användas som gödselmedel.

Enligt uppgift från Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) överflyttades lantbruksnämndernas verksamhet till länsstyrelsernas lantbruksenheter den 1 juli 1991. Riksdagen har begränsade möjligheter att ge uppdrag till länsstyrelserna. Enbart i samband med budgetprocessen har konstitutionsutskottet möjlighet att föreskriva villkor för användningen av länsstyrelsernas anslag.

Strukturkalkning

Regeringen anför i budgetpropositionen att jordbrukssektorn är den största källan till utsläpp orsakade av mänskliga aktiviteter av fosfor och kväve till vatten. Det finns en betydande potential till utsläppsminskning i jordbruket runt Östersjön. Många åtgärder inom jordbruket vidtas på regional nivå. I Sverige finansieras flera åtgärder inom jordbruket som skyddszoner, fånggrödor och våtmarker genom Landsbygdsprogrammet. Dessa åtgärder är av stor betydelse för att miljökvalitetsmålet Ingen övergödning ska nås. Många länsstyrelser har lyft fram LOVA-bidragen som en viktig resurs för att genomföra åtgärder. Från och med 2014 har LOVA-bidraget permanentats med 75 miljoner kronor årligen för att stödja det lokala och regionala arbetet för bättre vattenkvalitet, och då speciellt åtgärder mot övergödning. Enligt Havs- och vattenmyndighetens rapport Åtgärder för havs- och vattenmiljön (Rapportering av användningen av anslag 1:12 under 2013) har 58 strukturkalkningsprojekt beviljats LOVA-bidrag under perioden 2009–2013. I riksdagens rapport Stöd till lokala åtgärder mot övergödning (2014/15:RFR1) framhålls att strukturkalkning är en av flera framgångsrika metoder för att stimulera lantbrukares medverkan i sådana miljöåtgärder.

Enligt uppgift från Näringsdepartementet planeras strukturkalkning även att stödjas i förslaget till landsbygdsprogram för perioden 2014–2020 inom ramen för investeringsstödet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar inledningsvis att utskottet inte har möjlighet att ge länsstyrelserna uppdrag. Utskottet har vidare erfarit att det inte är oproblematiskt att utnyttja tång som jordförbättringsmedel med hänsyn till de föroreningar som följer med tången. Mot bakgrund av det anförda avstyrks motion 2014/15:878 (KD).

Utskottet noterar att strukturkalkning är en åtgärd som kan beviljas olika typer av statligt stöd och ser inte skäl att föreslå någon ytterligare åtgärd med anledning av motion 2014/15:2783 (SD) yrkande 2. Yrkandet avstyrks därmed.

Rening av avlopp m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag (MP, C, V, KD) om gemensamma avloppslösningar, avgiftssystem för kväve- och fosforföreningar och läkemedelsrester i avloppsvatten.

Jämför reservationerna 4 (M, C, FP, KD) och 5 (V).

Motionerna

Enligt kommittémotion 2014/15:848 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 20 bör regeringen återkomma med förslag om ytterligare åtgärder som stimulerar gemensamma avloppslösningar, utöver de insatser som är möjliga inom ramen för bidrag till lokala vattenvårdsprojekt. Nära hälften av de 700 000 fastigheter i Sverige som har enskilda avlopp bedöms ha anläggningar som inte är godkända.

I partimotion 2014/15:1899 av Göran Hägglund m.fl. (KD) yrkande 4 föreslås att ett system med överlåtelsebara utsläppsrätter för kväve och fosfor ska prövas för att minska övergödningen i Östersjön. Ett likartat förslag återfinns i partimotion 2014/15:2460 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 10 i denna del. Motionärerna menar att reningsgraden av kväve och fosfor kan öka i de kommunala reningsverken och att kvävecertifikat för avlopp kan införas.

Enligt motionerna 2014/15:1899 av Göran Hägglund m.fl. (KD) yrkande 2 och 2014/15:1520 av Roland Utbult (KD) yrkande 2 borde avloppsreningsverk utrustas med avancerade reningsmetoder som klarar av att reducera läkemedelsrester och andra föroreningar, som reningsverken inte är kapabla till i nuvarande reningsprocesser. Detta kan exempelvis göras genom pilotprojekt runt om i landet. Skälet till förslagen är att halterna av läkemedelsrester ökar i avloppsvattnet.

I motion 2014/15:2525 av Karin Svensson Smith (MP) yrkande 2 framhålls behovet av ett etappmål för en hållbar hantering av ytvatten i bebyggda miljöer och naturmark. Städerna har problem med att vattnet inte har någonstans att ta vägen när det regnar kraftigt. Avloppssystemen räcker inte till och marken, som till största del är täckt av asfalt, suger inte upp vattnet. Motionären föreslår därför att regeringen genomför de åtgärder i denna del som föreslås i Miljömålsberedningens delbetänkande SOU 2014:50.

Tidigare behandling och kompletterande uppgifter

Enskilda avlopp

I budgetpropositionen anför regeringen att enskilda avlopp kan vara en påverkansfaktor med både miljö- och hälsoaspekter. Havs- och vattenmyndigheten har haft ett regeringsuppdrag om att föreslå hur omställningstakten gällande enskilda avlopp kan främjas bl.a. för att minska utsläppen av fosfor. Uppdraget

redovisades i september 2013. Enligt uppgift har myndighetens rapport om enskilda avlopp remissbehandlats under våren och bereds nu vidare inom Regeringskansliet.

Under 2013 betalade Havs- och vattenmyndigheten ut 10 105 000 kronor till lokala vattenvårdsprojekt (Havs- och vattenmyndighetens rapport Åtgärder för havs- och vattenmiljön). Störst andel bidrag beviljades till de projekt som avsåg VA-planering, exempelvis samverkan för gemensamma VA-lösningar och inventering av enskilda avlopp.

Havs- och vattenmyndigheten utlyser under våren 2015 medel från anslaget 1:12 Åtgärder för havs- och vattenmiljö för utvecklingsprojekt inom små avlopp. Utsläpp från små avloppsanläggningar är enligt myndigheten ett betydande problem, och man vill därför stimulera fortsatt utveckling inom verksamhetsområdet. Utlysningen riktar sig främst till universitet och högskolor, forskningsinstitut, företag, intresseorganisationer, kommuner och länsstyrelser.

Avgiftssystem för kväve- och fosforföreningar

I propositionen En sammanhållen svensk havspolitik bedömde den dåvarande regeringen att det var viktigt att det arbete som Naturvårdsverket hade inlett med att utveckla ett avgiftssystem för utsläpp av fosfor- och kväveföreningar till haven skulle fortsätta (prop. 2008/09:170). Som redovisades i betänkande 2011/12:MJU9 Havsmiljö m.m. rapporterade Naturvårdsverket i december 2008 det uppdrag som verket hade fått och föreslog en fortsättning genom en fördjupad analys 2009–2010. Naturvårdsverket konstaterade i april 2010 i sin rapportering av detta regeringsuppdrag (dnr M2010/1908/Na) att det inte är enkelt att infoga avgiftssystemet inom gällande konstitutionella, EU-rättsliga och miljörättsliga ramar, utan ansåg att ett första rimligt steg är att sätta utsläppstak för större avloppsreningsverk.

Den dåvarande regeringen gav då Naturvårdsverket ytterligare ett uppdrag om styrmedel för rening i kommunala reningsverk i verkets regleringsbrev för budgetåret 2011. Naturvårdsverket skulle utreda och föreslå lämpliga styrmedel för hur reningen i kommunala avloppsreningsverk kunde förbättras. Naturvårdsverket redovisade uppdraget i rapporten Styrmedel för ökad rening från kommunala reningsverk – För genomförande av aktionsplanen för Östersjön och Kattegatt samt miljö kvalitetsnormer för kväve och fosfor (rapport 6521) i oktober 2012.

Enligt uppgift från Miljödepartementet finns det svårigheter, bl.a. av juridisk karaktär, med att genomföra förslaget. För närvarande regleras de tillåtna utsläppen av kväve och fosfor i en tillståndsprövning enligt miljöbalkens regler, vilket är svårt att förena med ett avgiftssystem för dessa utsläpp. I dagsläget är reningsgraden från avloppsreningsverken ca 70–95 procent för kväve och 97 procent för fosfor innan utsläpp sker till Östersjön. Alla svenska reningsverk uppfyller enligt uppgift från Miljödepartementet numera direktivet om rening av avloppsvatten från tätbebyggelse (91/271). Med hänsyn till att

det finns andra mer kostnadseffektiva sätt att minska utsläppen av kväve och fosfor ser Regeringskansliet i nuläget inte skäl att arbeta vidare med förslaget.

Läkemedelsrester i avloppsvatten

I förra årets budgetproposition (prop. 2013/14:1, bet. 2013/14: MJU1 utg. omr. 20, rskr. 2013/14:122) beslutades om en satsning på 32 miljoner kronor fördelat på en fyraårsperiod till avancerad teknik för rening av läkemedelssubstanter och andra svårnedbrytbara kemikalier i avloppsvatten. Då anfördes att en ökad kemikalieproduktion världen över bidrar till en ökad och diffus spridning av kemikalier i vattenmiljön, bl.a. via avloppssystemet. Vidare anfördes att kunskapen och metodiken för att bedöma riskerna med t.ex. hormonstörande ämnen i läkemedel är bristfälliga och i behov av utveckling. Ambitionen var att avancerad teknik i full skala för rening av läkemedelsrester och andra svårbehandlade ämnen skulle vara testad och utvärderad senast 2018.

Enligt uppgift från Miljödepartementet pågår det för närvarande ett omfattande forskningsprogram, Mistra Pharma, om nedbrytningen och miljöeffekterna av läkemedel som beräknas slutföras 2015. Projektet finansieras av Mistra (Stiftelsen för Miljöstrategisk forskning). Vidare har Havs- och vattenmyndigheten uppgett att myndigheten under 2014 har beviljat medel till sex projekt för forskning kring avancerad rening av avloppsvatten, försök avseende rening av läkemedelsrester och andra svårnedbrytbara föroreningar. Det totala bidraget uppgick till tio miljoner kronor. De projekt som har beviljats medel innebär att olika behandlingstekniker med t.ex. ozon och aktivt kol kommer att utvärderas. Även frågan om källsorterande lösningar kan bidra till minskade utsläpp kommer att belysas. Enligt årets regleringsbrev får Havs- och vattenmyndigheten använda ytterligare 10 000 000 kronor för avancerad rening av avloppsvatten.

Etappmål för ytvattenhantering

I budgetpropositionen anför regeringen att effekterna av ett förändrat klimat redan syns och att det blir allt viktigare att minska sårbarheten för konsekvenserna. För att uppnå detta måste kunskap om klimatanpassning vara väl spridd och nödvändig anpassning vara en integrerad del i beslutsprocesser i hela samhället. Regeringen avser att ta initiativ till att ansvaret för klimatanpassningsinsatser förtydligas och att lagstiftning med betydelse för anpassningsområdet och ansvarsfördelningen inom den offentliga sektorn och mellan denna och privata aktörer ses över. Utöver dessa satsningar framhåller regeringen att det är av stor vikt att respektive verksamhet tar ansvar för att vidta och finansiera anpassningsåtgärder inom sitt område som en integrerad del av den ordinarie verksamheten. Regeringen avser att återkomma till riksdagen i samband med en kontrollstation om hur klimatanpassningsarbetet långsiktigt bör utvecklas (prop. 2014/15:1 utg. omr. 20).

Miljömålsberedningen redovisade i juni 2014 ett förslag till en strategi för att uppnå relevanta delar i generationsmålet och miljö kvalitetsmålen kopplade

till en långsiktigt hållbar markanvändning (SOU 2014:50). Beredningen lämnade även förslag till en strategi för en sammanhållen och hållbar vattenpolitik. I delbetänkandet föreslås ett etappmål om långsiktigt hållbar hantering av ytavrinning i bebyggda miljöer (dagvatten) och naturmark. Miljömålsberedningen föreslår som etappmål att förutsättningarna för en långsiktigt hållbar hantering av ytavrinning i bebyggda miljöer (dagvatten) och naturmark i ett förändrat klimat ska vara på plats senast 2018. Betänkandet är enligt budgetpropositionen för närvarande under remissbehandling.

Utskottets ställningstagande

Enskilda avlopp

Som framgår ovan finns det medel för utveckling av små avloppsanläggningar, bl.a. projekt om samverkan för gemensamma avloppslösningar. Vidare framgår att en rapport om enskilda avlopp för närvarande bereds inom Regeringskansliet. Utskottet, som ser positivt på de satsningar som görs, vill inte föregripa den pågående beredningen. Mot bakgrund av det anförda föreslås att motion 2014/15:848 (V) yrkande 20 lämnas utan vidare åtgärd.

Avgiftssystem för kväve- och fosforföreningar

Som framgår ovan är möjligheten med olika typer av avgiftssystem för kväve och fosfor i avloppsreningsverken utredd vid ett flertal tillfällen. Utskottet konstaterar att ett sådant system kan vara svårt att integrera med de regelsystem som gäller enligt miljöbalken, och utskottet är under nuvarande omständigheter inte berett att föreslå någon åtgärd med anledning av motionerna 2014/15:2460 (C) yrkande 10 i denna del och 2014/15:1899 (KD) yrkande 4.

Läkemedelsrester i avloppsvatten

Det är av stor vikt att ett framåtsyftande arbete sker inom alla områden för att kontrollen över kemikalierna ska förbättras. Utskottet, som anser att uppgifterna om att läkemedelssubstanser och andra svårnedbrytbara kemikalier når våra vatten är oroande, konstaterar med tillfredsställelse att satsningen på avancerad rening av avloppsvatten fortsätter under 2015. Utskottet kommer noga att följa frågan, men bedömer att ett uttalande av riksdagen om ytterligare insatser inte skulle effektivisera eller påskynda detta arbete. Därmed föreslås att motionerna 2014/15:1520 (KD) yrkande 2 och 2014/15:1899 (KD) yrkande 2 lämnas utan ytterligare åtgärd.

Etappmål för ytvattenhantering

Det är angeläget att arbetet med att anpassa samhället till ett förändrat klimat fortsätter. Utskottet konstaterar att regeringen kommer att redovisa hur man långsiktigt planerar att utveckla klimatanpassningsarbetet i samband med kon-

trollstation 2015. Utskottet konstaterar även att regeringen för närvarande bereder ett likalydande förslag som motionens. För att inte föregripa denna beredning föreslås att motion 2014/15:2525 (MP) yrkande 2 lämnas utan vidare åtgärd.

Reservationer

1. **Renare hav, punkt 1 (M, C, FP, KD)**

av Ulf Berg (M), Johan Hultberg (M), Gunilla Nordgren (M), Fredrik Malm (FP), Magnus Oscarsson (KD), Jesper Skalberg Karlsson (M) och Kristina Yngwe (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2014/15:2460 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 10 i denna del och

2014/15:2541 av Lena Ek (C) yrkandena 1 och 7 samt

avslår motionerna

2014/15:733 av Kristina Nilsson m.fl. (S),

2014/15:848 av Jens Holm m.fl. (V) yrkandena 18 och 19 samt

2014/15:2783 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 1, 3 och 4.

Ställningstagande

Tillgången på rent vatten och livskraftiga marina ekosystem är mycket angelägna framtidsfrågor. Ett långsiktigt och målmedvetet arbete behöver bedrivas, och för det krävs en stark och sammanhållen havs- och vattenpolitik. Genom att aktionsplanen för Östersjön genomförs och kraven i EU:s havsmiljöstrategi efterlevs kan Sverige och övriga Östersjöländer minska sina utsläpp av gifter och övergödande ämnen.

En stor del av arbetet sker i samarbete med länder inom EU och i Östersjöregionen. Men minst lika mycket behöver ske på nationell, regional och lokal nivå. Vi förutsätter att regeringen tar vara på den kemikalieproposition som alliansregeringen lade fram under 2013. Där finns nycklar till hur Sverige kan agera för att minska påverkan från skadliga kemikalier i våra vatten. Det är också viktigt att de s.k. LOVA-anlagen fortsättningsvis ligger på en hög nivå för att man ska kunna utveckla fler lokala havsmiljö- och vattenvårdsprojekt. Förutsättningarna för ett ökat uttag av näringsämnen ur havet behöver även förbättras. Exempelvis behövs ett fortsatt arbete med utveckling av nya metoder och tekniker kring musselodling.

Trots att övergödningen är ett faktum har goda resultat uppnåtts i Sverige de senaste åren. Landsbygdsprogrammets miljöersättningar är en nyckelåtgärd för att minska näringsläckaget. Arbetet med att bl.a. anlägga fler våtmarker och kantzoner samt att anpassa gödslingen efter grödans behov har varit mycket viktigt i sammanhanget, liksom satsningarna inom projekt såsom Greppa näringen. Dessa erfarenheter behöver lyftas fram och exporteras för att komma också andra länder till del. Detta bör ges regeringen till känna.

2. Renare hav, punkt 1 (SD)

av Anders Forsberg (SD) och Runar Filper (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2014/15:2783 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 1, 3 och 4 samt avslår motionerna

2014/15:733 av Kristina Nilsson m.fl. (S),

2014/15:848 av Jens Holm m.fl. (V) yrkandena 18 och 19,

2014/15:2460 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 10 i denna del och

2014/15:2541 av Lena Ek (C) yrkandena 1 och 7.

Ställningstagande

Östersjön associeras sedan tidigare med ett antal miljöproblem, där övergödning intar en framträdande roll. Detta innanhav är särskilt känsligt i egenskap av sin begränsade vattenmängd och begränsade utbyte av vatten med intilliggande hav. Dessutom är Östersjön avrinningsområde i en region med 90 miljoner invånare. Sverige intar en geografiskt framträdande roll bland länderna kring Östersjön och kan förväntas ligga långt framme vad gäller miljöarbetet. I detta sammanhang bör framhållas att Östersjöns miljö och bestånd av fisk inte bara behöver skyddas och bevaras, utan snarare återställas mot bakgrund av de senaste decenniernas hårda miljöbelastningar. Det är av stor vikt att Sverige fortsätter och intensifierar detta arbete, både nationellt och regionalt varför det även är önskvärt att de ekonomiska anslagen till stöd för detta arbete höjs.

Länderna i det forna östblocket – Ryssland, Polen och de baltiska länderna – bedriver ett seriöst arbete vad gäller Östersjöns miljö. Emellertid har dessa länder svåra ekonomiska prioriteringar att göra, varför regionalt samarbete är naturligt för att förbättra miljön i vårt gemensamma hav. Vi anser därför att Sverige bör arbeta för att ytterligare bredda och fördjupa det regionala samarbetet bl.a. inom ramen för Helcom.

Plastskräp i havet är ett delvis negligerat problem. Havsmiljöinstitutet uppmärksammar att plast i haven sönderdelas till partiklar som bl.a. konsumeras av marina djur. De ekologiska aspekterna av detta är svåra att överblicka, men det kan konstateras att plastpartiklar (ibland benämnda ”mikropartiklar”) via matfiskar och t.ex. räkor konsumeras av människor. Plastpartiklarna kan i sig innehålla cancerogena och hormonstörande kemiska ämnen, dessutom kan de dra till sig fettlösliga gifter som anrikas i det polymera materialet. Problemen med plastpartiklar håller på att utredas av bl.a. svenska forskare. Detta arbete

bör intensifieras. Det bör därför undersökas om resurserna till denna mycket viktiga forskning behöver utökas. Detta bör ges regeringen till känna.

3. Strukturkalkning m.m., punkt 2 (SD)

av Anders Forsberg (SD) och Runar Filper (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2014/15:2783 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 2 och

avslår motion

2014/15:878 av Tuve Skånberg (KD).

Ställningstagande

Övergödningen av Östersjöns vatten kräver att man vidtar åtgärder på land. Nationellt vill vi fortsätta ansträngningarna med att minimera näringsläckaget från jordbruket genom att finansiera pilotprojekt i medelstor skala. Bland annat kan strukturkalkning lyftas fram mer tydligt. Strukturkalkning är en åtgärd som underlättar upptag av näringsämnen och därmed har potential att minska läckaget. Resultaten från dylika projekt kan direkt reducera övergödningen från svenska källor och kan i nästa skede nyttjas regionalt. Strukturkalkning bör därför lyftas fram som en åtgärd som underlättar upptag av näringsämnen för att minska läckaget av näringsämnen från jordbruket. Detta bör ges regeringen till känna.

4. Rening av avlopp m.m., punkt 3 (M, C, FP, KD)

av Ulf Berg (M), Johan Hultberg (M), Gunilla Nordgren (M), Fredrik Malm (FP), Magnus Oscarsson (KD), Jesper Skalberg Karlsson (M) och Kristina Yngwe (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2014/15:1520 av Roland Utbult (KD) yrkande 2,

2014/15:1899 av Göran Hägglund m.fl. (KD) yrkande 2 och

2014/15:2460 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 10 i denna del och

avslår motionerna

2014/15:848 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 20,

2014/15:1899 av Göran Hägglund m.fl. (KD) yrkande 4 och
2014/15:2525 av Karin Svensson Smith (MP) yrkande 2.

Ställningstagande

Den tidigare alliansregeringen har tydligt markerat att miljöhänsyn ska prioriteras i den nationella läkemedelsstrategin. Miljömålsberedningen har utrett problemet och konstaterar att halten läkemedelsrester har ökat betydligt i avloppsvattnet. Våra reningsverk klarar inte av att ta hand om allt. Avloppsreningsverken bör därför utrustas med avancerade reningsmetoder som reducerar läkemedelsrester och andra föroreningar som reningsverken inte är kapabla att ta hand om för närvarande. Inledningsvis kan detta göras genom pilotprojekt runt om i landet. Vidare kan reningsgraden av kväve och fosfor öka i reningsverken och kvävecertifikat för avlopp kan införas. Detta bör ges regeringen till känna.

5. Rening av avlopp m.m., punkt 3 (V)

av Jens Holm (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2014/15:848 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 20 och
avslår motionerna

2014/15:1520 av Roland Utbult (KD) yrkande 2,

2014/15:1899 av Göran Hägglund m.fl. (KD) yrkandena 2 och 4,

2014/15:2460 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 10 i denna del och

2014/15:2525 av Karin Svensson Smith (MP) yrkande 2.

Ställningstagande

Nära hälften av de 700 000 fastigheter i Sverige som har enskilda avlopp bedöms ha anläggningar som inte är godkända. Ungefär 130 000 av dem är direkt olagliga. Havs- och vattenmyndigheten har på regeringens uppdrag utrett metoder för att åtgärda dåliga små avlopp och slutrapporterade uppdraget i september 2013. Jag bedömer att det finns ett stort behov av åtgärder som stimulerar gemensamma reningsanläggningar för enskilda avlopp som är gynnsamma för både miljö och fastighetsägare, utöver de insatser som är möjliga inom ramen för särskilda bidrag inom LOVA (Lokala vattenvårdsprojekt). Regeringen bör därför återkomma med förslag till ytterligare åtgärder som stimulerar gemensamma avloppslösningar. Detta bör ges regeringen till känna.

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2014/15

2014/15:733 av Kristina Nilsson m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om åtgärder för bättre vattenmiljö.

2014/15:848 av Jens Holm m.fl. (V):

18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige inom Helcom bör verka för nationellt bindande reduktionsmål för kväve och fosfor.
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt bör återkomma med förslag på åtgärder för uppfyllande av nationella åtaganden i Baltic Sea Action Plan.
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag till ytterligare åtgärder som stimulerar gemensamma avloppslösningar.

2014/15:878 av Tuve Skånberg (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att rensa Österlens sandstränder från ruttnande tång.

2014/15:1520 av Roland Utbult (KD):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att initiera ett pilotprojekt där avloppsreningsverk utrustas med avancerade reningsmetoder som reducerar läkemedelsrester och andra föroreningar som inte reningsverken klarar av i nuvarande processer.

2014/15:1899 av Göran Hägglund m.fl. (KD):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av effektivare reningsverk.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av att stoppa övergödningen av Östersjön.

2014/15:2460 av Annie Lööf m.fl. (C):

10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om renare hav och vattendrag.

2014/15:2525 av Karin Svensson Smith (MP):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av ett etappmål för en hållbar hantering av yt-vatten i bebyggda miljöer och naturmark.

2014/15:2541 av Lena Ek (C):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en stark och sammanhållen havs- och vattenpolitik.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att lyfta fram och exportera goda exempel i arbetet med minskat kväveläckage, exempelvis Greppa näringen.

2014/15:2783 av Martin Kinnunen m.fl. (SD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att intensifiera arbetet med att återställa Östersjön mot bakgrund av de senaste decenniernas hårda miljöbelastningar.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att strukturkalkning bör lyftas fram som en åtgärd som underlättar upptag av näringsämnen för att minska läckage från jordbruk.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att inom ramen för Helcom arbeta för att ytterligare bredda och fördjupa det regionala samarbetet i Östersjöregionen.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att arbetet med att utreda problemen med plastartiklar behöver intensifieras och att det bör undersökas om de ekonomiska anslagen behöver utökas.